

**TORKINMÄEN KOULUN
OPPILASHUOLTO-
SUUNNITELMA**

TORKINMÄEN KOULUN OPPILASHUOLTOSUUNNITELMA

1. Oppilashuolto

- 1.1. Yleistä oppilashuoltolaista
- 1.2. Käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut
- 1.3. Opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto
- 1.4. Oppilashuoltotyön organisaatio Torkinmäen koulussa
- 1.5. Koulun muut ryhmät

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toteutustavat

- 2.1. Yhteisöllinen hyvinvoinnista huolehtiminen
- 2.2. Oppilashuoltoryhmän (OPHR) tehtävät ja kokoontuminen
- 2.3. Yhteisöllisen oppilashuollon toimenpiteitä/seurantamenetelmiä

3. Yksilöllinen oppilashuolto ja sen toteutustavat

- 3.1. Yksilöllinen hyvinvoinnista huolehtiminen
- 3.2. Asiantuntijaryhmä
- 3.3. Oppilaan oikeus saada kuraattori- ja psykologipalveluja
- 3.4. Opiskelijan ja hänen huoltajansa asema oppilashuollossa
- 3.5. Eräitä ohjeistuksia liittyen yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttamiseen
  - 3.5.1. Poissaolot
  - 3.5.2. Velvollisuus ilmoittaa poliisille / epäily seksuaalirikoksesta
  - 3.5.3. Oppilashuolto kurinpidon ja ojentamisen yhteydessä
  - 3.5.4. Oppilaiden ja opiskelijoiden suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
  - 3.5.5. Päihteiden käyttöön puuttumisen lyhyt toimintaohje
  - 3.5.6. Lainvastaisiin tekoihin puuttuminen Kokkolan kouluissa

4. Oppilashuoltotyön vastuut ja kirjaamismenettelyt

- 4.1. Yleistä
- 4.2. Salassapitoon liittyviä asioita oppilashuoltotyössä
- 4.3. Oppilashuoltokertomus (Efficassa)
- 4.4. Koonti vastuista ja kirjaamismenettelyistä sekä pyynnöstä nähdä Effican kirjaukset
- 4.5. Todistaminen oikeusprosessissa ja oppilasta koskevien tietojen antaminen

5. Oppilashuoltotyön ja lastensuojelun yhteistyö

- 5.1. Yleistä
- 5.2. Kouluhenkilökunnan tekemät lastensuojeluilmoitukset

6. Oppilashuoltosuunnitelman toteutuminen ja seuranta

Tässä suunnitelmassa kurssiivilla painettu teksti on lakitekstiä, Kokkolan kaupungin oppilaan tuen ja oppilashuollon käsikirjan tekstiä tai rehtorin direktio-oikeuteen perustuvaa sitovaa ohjeistusta henkilökunnalle.

1. Oppilashuolto

1.1. Yleistä oppilashuoltolaista (1287/2013)

Oppilashuoltoa koskevaa lainsäädäntöä on muutettu 1.8.2014 alkaen. Lain muutoksella tähdätään aikaisempaa ennaltaehkäisevämpään oppilashuoltotyöhön ja rajataan oppilashuoltotyöhön kuuluvien toimijoiden osallistumisoikeutta ja vastuuta.

Oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa.

Oppilashuolto kuuluu kaikille esiopetus- ja kouluyhteisössä työskenteleville sekä oppilashuoltopalveluista vastaaville viranomaisille. Sitä toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilashuolto on sekä yhteisöllistä että yksilöllistä tukea. Oppilashuollolla edistetään lapsen ja nuoren oppimista sekä tasapainoista ja tervettä kasvua ja kehitystä.

Oppilashuoltotyötä ohjaavat luottamuksellisuus, kunnioittava suhtautuminen oppilaaseen ja huoltajaan sekä heidän osallisuutensa tukeminen. Työssä tulee turvata se, että oppilaan ja huoltajan näkemyksiä kuunnellaan. Koulun oppilashuoltotyöstä ja sen menettelytavoista tulee antaa tietoa oppilaalle ja huoltajalle. Huoltajalle tulee antaa tietoa siitä, miten oppilasta koskevan oppilashuollollisen asian vireillepano ja valmistelu tapahtuu.

Oppilas- ja opiskelijahuoltolain ja Perusopetuslain lisäksi koulun oppilashuollon tehtäviä sääntelee myös Terveydenhuoltolaki ja Lastensuojelulaki.

Oppilashuollon tehtävä on pääsääntöisesti kaksijakoinen (rajat eivät selkeästi eroteltavissa, tehtävät limittyvät):

- Yhteisöllinen hyvinvoinnista huolehtiminen
- Yksilöllinen hyvinvoinnista huolehtiminen

1.2. Käytettävissä olevat oppilashuoltopalvelut

Torkinmäen koululla on lukuvuonna 2016-2017 käytössään seuraavat oppilashuollon palvelut:

Vastaava kuraattori ja Torkinmäen koulukuraattori: Sanna Sarkkinen-Vuorinen; paikalla pääsääntöisesti maanantaina, keskiviikkona ja perjantaina.

Koulupsykologipalvelut: Minna Lehtola, paikalla joustavasti tarpeen mukaan. Oppilaat, opiskelijat, huoltajat ja yhteistyökumppanit voivat olla yhteydessä koulupsykologiin puhelimitse, sähköpostitse tai Wilman välityksellä.

Kouluterveydenhoitajat: Johanna Leppälä, paikalla ma-pe (syksyn ajan Torkinmäen neuvolan tiloissa) Esiopetuksen terveydenhuollosta vastaa **lastenneuvola.**

Koululla on myös määritelty selkeä oppilashuollon ja opetushenkilöstön vastuunjako yhteisöllisen ja yksilöllisen oppilashuollon tehtävien toteuttamiseksi (ks. kohta 1.4.).

1.3. Opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto (§6)

Opetussuunnitelman mukainen oppilashuolto on toimintaa, jonka avulla tuetaan yhteisöllistä ja yksilöllistä hyvinvointia sekä terveellisen ja turvallisen oppimisympäristön syntymistä, edistetään mielenterveyttä ja ehkäistään syrjäytymistä sekä edistetään oppilaitosyhteisön hyvinvointia. Oppilashuollolla tuetaan oppimista sekä tunnistetaan, lievennetään ja ehkäistään mahdollisimman varhain oppimisen esteitä, oppimisvaikeuksia ja opiskeluun liittyviä muita ongelmia. Näistä säädetään koulutusta koskevissa laeissa ja OPS:n perusteissa, ei oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa.

1.4. Oppilashuoltotyön organisaatio Torkinmäen koulussa

KOULUN OPPILASHUOLTORYHMÄ

Tehtävät:

Koulun hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen
Kasvun, oppimisen ja koulunkäynnin ongelmien
ennaltaehkäisevä toiminta

Oppilashuoltosuunnitelma

Oppilashuollon suunnittelu, toteutus ja arviointi
Kirjataan muistioon (OneNote)
Ryhmä kokoontuu erillisen aikataulun mukaan

Kokoonpano Torkinmäen koululla:

Rehtori Hanna Maunumäki (puheenjohtaja)
Varhaiskasvatuksen johtaja Elina Myllyniemi (esiopetuksen edustaja)
Erityisopettaja Hanna Väre
Erityisopettaja Maarit Huusko
Koulukuraattori Tuija Tuomala
Kouluterveydenhoitaja Johanna Leppälä
Satu Helén esiopetuksen edustaja, varajäsen
Koulupsykologi Minna Lehtola

ASIAANTUNTIJARYHMÄ

Tehtävät:

Yksittäisen oppilaan asioiden käsittely
moniammatillisesti
Konsultaatio yksittäisten toimijoiden (kuraattori,
psykologi, terveydenhoitaja...) kanssa

Vaatii huoltajan/oppilaan suostumuksen
Kirjataan oppilashuoltokertomukseen ja
asiakasrekisteriin (Effic)

Kokoonpano Torkinmäen koululla ja esiopetusryhmissä:

Kootaan aina erikseen; aloitteen tekijänä/kokoonkutsujana usein luokanopettaja, esiopettaja tai ainelehtori

OHJAAVA KONSULTAATIORYHMÄ

Tehtävät:

Opetus- ja kasvatushenkilöstön konsultointi luokan ja
esiopetusryhmien yhteisöllisessä oppilashuollossa.

Käsittely kirjataan muistioon (OneNote)

Ryhmä kokoontuu erillisen aikataulun mukaan

Kokoonpano Torkinmäen koululla:

Rehtori Hanna Maunumäki (puheenjohtaja)
Varhaiskasvatuksen johtaja Elina Myllyniemi

1.5. Koulun muut ryhmät

PEDAGOGISEN TUEN RYHMÄ

Tehtävät:

Pedagogisten asiakirjojen käsittely
PoL 16 § a 2 mom, POL 17 § 3 mom

Käsittely kirjataan Wilmaan

Rehtori tekee päätöksen (yleinen/tehostettu tuki) tai päätösesityksen (erityinen tuki)

Kokoonpano Torkinmäen koululla:

Rehtori Hanna Maunumäki (puheenjohtaja)
Erityisopettaja Hanna Väre
Erityisopettaja Maarit Huusko

Kaustarin koululla:

Erityisopettaja Hanna Väre
Apulaisrehtori Elina Impiö
Esiopetuksen opettaja

Koulukuraattori Tuija Tuomala

Kouluterveydenhoitaja Johanna Leppälä

Esiopetuksen opettaja, Kelto

Ryhmän kokoonpano voi vaihdella riippuen siitä, ketkä ovat suoranaisesti tekemisissä ko. oppilaan kanssa

2. Yhteisöllinen oppilashuolto ja sen toteutustavat

2.1. Yhteisöllinen hyvinvoinnista huolehtiminen

- Hyvinvointia tukevan oppimisympäristön kehittäminen ja yhteisöllisen toimintatavan tukeminen
- Syrjäytymisen ehkäisy
- Kasvun ja oppimisen esteiden, oppimisvaikeuksien sekä muiden ongelmien ehkäiseminen
- Turvallisen oppimisympäristön takaaminen (PoL §29)
- Oppilaiden osallisuuden tukeminen

2.2. Oppilashuoltoryhmän (OPHR) tehtävät ja kokoontuminen

Koulukohtainen oppilashuoltoryhmä vastaa koulun oppilashuollon suunnittelusta, kehittämisestä, toteuttamisesta ja arvioinnista. Oppilashuoltoryhmää johtaa rehtori. Oppilashuoltoryhmä voi tarvittaessa kuulla asiantuntijoita. Ryhmän keskeinen tehtävä on yhteisön hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistäminen sekä muun yhteisöllisen oppilashuollon toteuttaminen ja kehittäminen. Oppilaiden ja huoltajien osallisuuden tukeminen ovat iso osa yhteisöllistä oppilashuoltotyötä. Ryhmä kokoontuu koulun tarpeen mukaan, kuitenkin vähintään kolme kertaa lukuvuodessa.

OPHR:n kokoontumisista pidetään pöytäkirjaa. Sen kirjoittamisesta vastaa puheenjohtaja (rehtori). Pöytäkirjat julkaistaan henkilökunnalle OneNote-muistiossa.

Torkinmäen koulun oppilashuoltoryhmä vastaa ainakin seuraavista yhteisöllisen oppilashuollon suunnittelu-, kehittämis-, toteuttamis- ja arviointitehtävistä:

- Oppilaiden hyvinvoinnin ja osallisuuden yleinen seuraaminen ja tukeminen (esim. Hyvinvointiprofiilin toteuttaminen)
- Koulun fyysisen oppimisympäristön terveellisyys (esim. koulun terveydellisten olojen tarkistaminen)
- Oppilashuoltotyön suunnittelu (esim. oppilashuoltosuunnitelman laadinta ja päivitys)
- Kiusaamisen vastustaminen (esim. Kiusaamiskysely ja SoPu-toiminta)
- Pelastus- ja kriisisuunnitelmien laadinta/ylläpito
- Kriisiryhmänä toimiminen
- Muita yhteisölliseen oppilashuoltoon mahdollisesti kuuluvia tehtäviä
- Nivelvaiheiden yhteistyö

Oppilashuoltoryhmä kokoontuu erillisen aikataulun mukaan. Ryhmä laatii alustavan aikataulun lukukausittain. Esiopetuksen edustaja on mukana oppilashuoltoryhmän kokoontumisissa säännöllisesti.

2.3. Yhteisöllisen oppilashuollon toimenpiteitä/seurantamenetelmiä

Yhteisöllisen oppilashuollon toteuttamiseksi ja kehittämiseksi voidaan koululla ja esiopetuksessa toimeenpanna esim. OPHR:n toimesta seuraavia toimenpiteitä:

Toimenpide	Kohderyhmä	Jaksotus/seuraava toteut.
Kiusaamiskysely	Oppilaat	marraskuu
Kiusaamiskysely	Oppilaat	huhtikuu
Hyvinvointiprofiili	Oppilaat	Joka toinen vuosi

Koulun terveydellisten olojen tarkistaminen	Nimetty ryhmä	Joka kolmas vuosi
Koulun toiminnan arviointi	Huoltajat	Joka vuosi kysely keväällä ja jatkuva palaute
Pelastus- ja kriisisuunnitelma	Henkilökunta	Jatkuvaa
Koulun järjestyssäännöt	Oppilaat, henkilökunta	Tarpeen mukaan
Kaupungin arviointitoimikunnan toimeenpanema kysely	Oppilaat (5.lk), opettajat	Vuosittain
Työhyvinvointikysely ja -pajat	Henkilökunta	Joka kolmas vuosi
Esiopetukseen liittyvä arviointikysely	Huoltajat	Vuosittain syksyllä
Esikoululaisille tehtävä lasten kysely	Esikoululaiset	Kevätlukukausi
Muita erikseen päätettäviä toimenpiteitä		

3. Yksilöllinen oppilashuolto ja sen toteutustavat

3.1. Yksilöllinen hyvinvoinnista huolehtiminen

Yksilökohtaisella oppilashuollolla tarkoitetaan oppilaalle annettavia kouluterveydenhuollon palveluja, oppilashuollon psykologi- ja kuraattoripalveluja sekä yksittäistä oppilasta koskevaa monialaista oppilashuoltoa.

Yksilökohtaisen oppilashuollon tavoitteena on seurata ja edistää oppilaan kokonaisvaltaista kehitystä, terveyttä, hyvinvointia ja oppimista. Tärkeätä on myös varhaisen tuen turvaaminen ja ongelmien ehkäisy. Oppilaiden yksilölliset edellytykset, voimavarat ja tarpeet otetaan huomioon sekä oppilashuollon tuen rakentamisessa, että koulun arjessa.

3.2. Asiantuntijaryhmä

Asiantuntijaryhmä kootaan yksittäisen oppilaan tai oppilasryhmän tuen tarpeen selvittämiseksi ja oppilashuollon palvelujen järjestämiseksi. Ryhmän kokoa se opetushenkilöstön tai oppilashuollon palveluiden edustaja, jolle asia työtehtävien perusteella kuuluu. Useimmiten tämä henkilö on luokanopettaja, esiopettaja tai ainelehtori. Ryhmän monialainen kokoonpano perustuu tapauskohtaiseen harkintaan ja käsiteltävään asiaan. Ryhmä nimeää keskuudestaan vastuuhenkilön (koulukuraattori, koulupsykologi, terveydenhoitaja tai erityisopettaja), joka kirjoittaa oppilashuoltokertomuksen Lifecareen.

Asiantuntijaryhmän kokoontuminen perustuu aina oppilaan sekä tarpeen niin vaatiessa huoltajan suostumukseen. Oppilaan osallisuus, omat toivomukset ja mielipiteet otetaan huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti.

Oppilaan tai huoltajan yksilöidyllä kirjallisella suostumuksella hänen asiansa käsittelyyn voi osallistua tarvittavia opiskeluhuollon henkilöitä, yhteistyötahoja ja opiskelijan läheisiä. Ryhmän jäsenillä on lisäksi oikeus pyytää neuvoa oppilaan asiassa tarpeelliseksi katsomiltaan asiantuntijoilta.

Koulun arjessa tapahtuva eri ammattiryhmiin kuuluvien työntekijöiden keskinäinen konsultaatio säilyy tärkeänä työmenetelmänä ja on hyvä erottaa asiantuntijaryhmän toiminnasta.

3.3. Oppilaan oikeus saada kuraattori- ja psykologipalveluja

Oppilaalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen, kun oppilas (tai huoltaja) on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa on keskusteluun voitava päästä samana tai seuraavana päivänä. Keskustelua voi toivoa myös joku muu henkilö. Oppilaalla on oikeus saada psykologin tai kuraattorin arvion perusteella riittävä tuki ja ohjaus opiskeluunsa ja kehitykseensä liittyvien vaikeuksien ehkäisemiseksi ja poistamiseksi. Oppilasta on myös ohjattava saamaan muita opiskeluhuollon palveluja.

Yhteydenoton psykologi- tai kuraattoripalvelujen saamiseksi voi tehdä

- oppilaitoksen tai opiskeluhuollon työntekijä yhdessä oppilaan ja/tai huoltajan kanssa
- muu henkilö, joka on ammatillisessa tehtävässään saanut tietää oppilaan tuen tarpeesta

Jos yhteydenottoa ei ole mahdollista (esim. oppilas kieltää) tehdä yhdessä, on oppilaalle ja hänen huoltajalleen annettava tieto yhteydenotosta. Arvion tapaamisen kiireellisyydestä tekee psykologi tai kuraattori.

- huoltaja tai oppilas voivat itsekin olla yhteydessä suoraan koulupsykologiin.

3.4. Opiskelijan ja hänen huoltajansa asema oppilashuollossa

Oppilashuoltoa toteutetaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa. Oppilaan omat toivomukset ja mielipiteet on otettava huomioon häntä koskevissa toimenpiteissä ja ratkaisuissa hänen ikänsä, kehitystasonsa ja muiden henkilökohtaisten edellytystensä mukaisesti.

Huoltaja ei voi kieltää oppilasta käyttämästä oppilashuollon palveluja. Alaikäinen voi, ottaen huomioon hänen ikänsä ja kehitystasonsa ja muut henkilökohtaiset ominaisuutensa sekä asian laatu, painavasta syystä kieltää huoltajaansa tai muuta laillista edustajaansa osallistumasta itseään koskevan oppilashuoltoasian käsittelyyn sekä antamasta itseään koskevia salassa pidettäviä opiskeluhuollon tietoja huoltajalleen tai muulle lailliselle edustajalleen, jollei se ole selvästi hänen etunsa vastaista. Arvion vajaavaltaisen edun toteutumisesta tekee oppilashuollon henkilöstöön kuuluva sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilö. (Koulukuraattori, -terveydenhoitaja, -psykologi tai -lääkäri)

Yhteishuoltajuudessa on molempien huoltajia kohdeltava tasapuolisesti. *Esim. asiantuntijaryhmään on kutsuttava lapsen molemmat huoltajat. Kutsu lähetetään MOLEMMILLE.*

3.5. Eräitä ohjeistuksia liittyen yksilökohtaisen oppilashuollon toteuttamiseen

3.5.1. Poissaolot

Opetuksen järjestäjän tulee seurata perusopetukseen osallistuvan oppilaan poissaoloja ja ilmoittaa luvattomista poissaoloista oppilaan huoltajalle. Oppivelvollisen huoltajan on huolehdittava siitä, että oppivelvollisuus tulee suoritettua. (PoL §26)

Opettajat merkitsevät oppilaiden poissaolot Wilmaan. Luokanopettaja seuraa päivittäin oppilaidensa poissaoloja ja on ensisijaisesti vastuussa poissaolojen selvittämisestä. Poissaoloihin on tartuttava mahdollisimman nopeasti keskustelemalla oppilaan ja/tai hänen huoltajansa kanssa. Opettaja voi konsultoida koulun oppilashuoltohenkilöstöä. Tarvittaessa sovitaan koulun tarjoamista tukitoimista. Poissaolojen jatkuessa kootaan asiantuntijaryhmä selvittämään tilannetta ja tukemaan oppilasta ja perhettä. Pitkään jatkuvista sairauspoissaoloista voidaan huoltajalta edellyttää (koulu)lääkärin todistusta sairaudesta. Mikäli tilanne ei korjaannu, on syytä harkita lastensuojeluilmoituksen tekemistä oppilaan lastensuojelutarpeen ja oppivelvollisuudesta huolehtimisen selvittämiseksi.

Poissaoloihin puuttumisen ohjeistus

KOKKOLAN KOULUJEN LISÄOHJEISTUS POISSAOLoihin PUUTTUMISEEN

Runsas poissaolot hankaloittavat opiskelua, vaikuttavat oppilaan kaverisuhteisiin ja pahimmillaan lisäävät syrjäytymisen riskiä. **Ensisijaisesti poissaolojen selvittäminen on huoltajien vastuulla.** Poissaolot tulee ilmoittaa jo heti ensimmäisestä päivästä, myös poissaolon syy on ilmoitettava.

Kodin ja koulun hyvä ja luottamuksellinen yhteistyö on ensiarvoisen tärkeää oppilaan hyvinvoinnille ja koulunkäynnin tukemiselle.

Koulusta poissaoleva lapsi/nuori tarvitsee usein koko kouluyhteisön tukea. Hänelle tulee antaa aikaa, mahdollisuus tulla kuulluksi ja tuntee, että hänestä välitetään.

Koulun tehtävänä on seurata oppilaan poissaoloja ja poissaoloihin on tartuttava mahdollisimman nopeasti. Poissaoloista opettajan/luokanvalvojan tulee keskustella oppilaan/opiskelijan kanssa ja kuunnella oppilaan käsitystä omasta tilanteesta. Lisäksi luokanvalvoja on yhteydessä kotiin pyytäen selvitystä tilanteesta ja sopii seurannasta. Opettaja voi konsultoida koulun oppilashuollon henkilökuntaa vanhempien suostumuksella tai tarvittaessa nimettömästi. Tilanteen jatkuessa opettaja/luokanvalvoja on velvollinen kertomaan perheelle mahdollisista jatkotoimenpiteistä.

JATKOTOIMENPITEET:

Jos poissaoloja kertyy yht. 50h

- Opettaja ottaa yhteyttä **terveydenhoitajaan, kuraattoriin, psykologiin tai erityisopettajaan** konsultoiden tilanteesta. Yhteistyössä varaavat perheelle tapaamisajan.
HUOM ! Mikäli poissaolot johtuvat lomamatkoista, harrastuksiin (esim. urheilu) liittyvistä matkoista tai harjoitusleireistä tai kyseessä on selkeä sairaspoissaolo, opettajan tulee olla yhteydessä oppilaaseen ja tämän huoltajiin ja tarkistaa, onko oppilas kyennyt etenemään kouluaineissa poissaoloista huolimatta vai tarvitaanko yhteistä tapaamista koulunkäynnin tukemiseksi.
  - ➔ tapaamisessa selvitetään tilanne ja laaditaan **suunnitelma** oppilaan säännöllisen koulunkäynnin tukemiseksi (lomake)
  - ➔ tarvittaessa arvioidaan koulunkäyntihalukkuutta (koulunkäyntihalukkuuden arviointiopas)
  - ➔ sovitaan seurantalaveri noin 1kk päähän

Toimintasuunnitelma mikäli poissaolot jatkuvat

- Mikäli koulunkäynnin tukemisen suunnitelmassa olevat toimenpiteet eivät riitä, yhteistyössä kootaan monialainen asiantuntijaryhmä, johon voidaan tarvittaessa kutsua myös koulun ulkopuolisia yhteistyötahoja.
  - ➔ asiantuntijaryhmä laatii jatkosuunnitelman, jossa määritellään vastuut ja toimenpiteet sekä seuranta

3.5.2. Velvollisuus ilmoittaa poliisille / epäily seksuaalirikoksesta

Koulun henkilöstöllä on (Lastensuojelulaki § 25) velvollisuus tehdä salassapitosäännösten estämättä ilmoitus poliisille, kun heillä on tehtävässään tulleiden seikkojen perusteella syytä epäillä lapsen kohdistunutta seksuaalirikosta.

Jos epäillä lapsen joutuneen pahoinpitelyn tai seksuaalisen hyväksikäytön uhriksi tehdään ilmoituksia aina kaksi. Ensin ilmoitetaan poliisille (häätönumero 112) ja toimitaan poliisin antamien ohjeiden mukaan. Toinen ilmoitus tehdään lastensuojeluun (lastensuojelun päivystysnumeroon 044 7809 173). Ilmoituksesta ei informoida huoltajaa. Oppilasta ei ilmoituksen jälkeen päästetä poistumaan valvotuista oloista ennen poliisin tuloa.

3.5.3. Oppilashuolto kurinpidon ja ojentamisen yhteydessä

Opetuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaalle, jolle on määrätty 36 §:n 1 momentissa tarkoitettu kurinpitorangaistus (kirjallinen varoitus tai määräaikainen erottaminen) tai jolta opetus on evätty jäljellä olevan työpäivän ajaksi 36 §:n 2 tai 3 momentin nojalla, järjestetään tarvittava oppilashuolto. Oppilasta ei saa jättää ilman valvontaa 36 §:n 2 ja 3 momentissa tarkoitettujen toimenpiteiden (opetusta tai turvallisuutta häiritsevä toiminta) jälkeen. (PoL § 36h)

Koulurauhaa kaikille

Jokaisella oppilaalla ja koulun henkilökunnan jäsenellä on oikeus toimia turvallisessa oppimis- ja kasvuympäristössä. Opetuspalveluiden kehittämissuunnitelmassa (2014-2017) määritellään toimintaa ohjaaviksi arvoiksi oppijalähtöisyys ja yhteisöllisyys sekä hyvinvointi ja turvallisuus:

”Oppijalähtöisyys ja yhteisöllisyys

Toimintamme perustuu osallistavaan oppijalähtöisyyteen. Oppijat saavat laaja-alaisen sivistyksen ja tarvittavat perustiedot ja -taidot. Edistämme hyvän itsetunnon kehittymistä ja kasvua vastuulliseen yhteiskunnan jäsenyyteen. Tuemme oppijoita yksilöllisesti heidän oppimispoluillaan ja luomme edellytykset elinikäiselle oppimiselle ja kehittymiselle.

Kasvu- ja työyhteisömme ovat vastuullisia, avoimia ja luotettavia. Arvostamme moninaisuutta ja yhdenvertaisuutta. Johtajuuden perustana on yhteistoiminnallinen ja jaettu johtajuus.

Hyvinvointi ja turvallisuus

Edistämme oppijoiden ja henkilöstömme hyvinvointia takaamalla turvallisen fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen toimintaympäristön. Hyvinvointi ja turvallisuus ovat perustekijöitä, joilla luomme oppimisen ja opettamisen voimavarat.”

Oppilaan ja opetushenkilöstön välillä käydään jatkuvasti keskustelua hyvästä työrauhasta ja sen saavuttamisen keinoista sekä yksilö- että ryhmätasolla. Opettajilla ja koulun aikuisilla on käytössään suuri määrä keinoja, joita voidaan jo opetuksen suunnitteluvaiheessa edistää työrauhaa ja toimia ennaltaehkäisevästi. Positiivisilla keinoilla voidaan useimmiten ratkaista työrauhan ja keskittymisen ongelmia, mutta toisaalta on perusteltua käyttää myös niitä keinoja, joita lainsäädäntö mahdollistaa. Tämän työrauhaohjeistuksen tarkoituksena on määritellä eri tilanteisiin rajoja, joissa eri ojentamis- ja rankaisukeinoja tulee käyttää. Lisäksi on tarkoituksena kiinnittää huomio lainmukaiseen ja tulokselliseen toimintaan.

Kokkolan koulujen työrauhaohjeistuksen on koostanut opiskeluhuollon ohjausryhmän työryhmä Tiina Oikari, Petra Weckström, Sanna Sarkkinen-Vuorinen, Bernt Klockars ja Mika Sarkkinen.

Kasvatuskeskustelu (PO)

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muutoin rikkoo koulun järjestystä, menettelee vilpillisesti tai kohtelee muita oppilaita tai koulun henkilökuntaa epäkunnioittavasti tai heidän ihmisarvoaan loukkaavasti, voidaan ensisijaisena toimenpiteenä määrätä osallistumaan yhteensä enintään kaksi tuntia kestäväan kasvatuskeskusteluun (PO 35a §).

- On ensisijainen keino puuttua oppilaan epäasialliseen ja häiritsevään käyttäytymiseen
- Järjestää kerralla tai useammassa osassa koulupäivän aikana tai sen ulkopuolella.
- Yksilöidään toimenpiteeseen johtanut teko tai laiminlyönti oppilaan kanssa.
- Tarvittaessa selvitetään laajemmin käyttäytymisen syyt ja seuraukset sekä keinot koulussa käyttäytymisen ja oppilaan hyvinvoinnin parantamiseksi.
- Määrää opettaja tai rehtori
- Kasvatuskeskustelija kirjaa Wilmaan
- Ilmoitetaan huoltajille
- Huoltajalle varataan mahdollisuus osallistua kasvatuskeskusteluun tai osaan siitä jos se katsotaan tarpeelliseksi

Kotitehtävien teettäminen (PO)

Kotitehtävänsä laiminlyönyt oppilas voidaan määrätä työpäivän päätyttyä enintään tunniksi kerrallaan valvonnan alaisena suorittamaan tehtäviään (POL 36.4 §).

- Määrää opettaja
- Kirjataan Wilmaan
- Ilmoitettava huoltajille
- Koulukyyditys järjestettävä tarvittaessa
- Kyseessä ei ole jälki-istunto

Jälki-istunto (PO)

Oppilas, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo koulun järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan määrätä jälki-istuntoon enintään kahdeksi tunniksi (POL 36.1 §). Jälki-istunnossa voidaan teettää kirjallisia tai suullisia tehtäviä, harjoituksia ja tehtäviä, joiden tulee olla kasvatusta, opetusta ja kehitystä tukevia, oikeassa suhteessa oppilaan tekoon tai laiminlyöntiin sekä ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle sopivia. Oppilas voidaan myös velvoittaa istumaan hiljaa jälki-istunnon ajan (PO 36 5 §). Jälki-istuntoa ei voida järjestää siten, että oppilas joutuisi sen seurauksena jäämään pois opetussuunnitelman tai muun koulun toimintaa koskevan suunnitelman mukaisesta opetuksesta (PO 36 6 §)

- Määrää oppilaan opettaja (POA 18 §), kun ensin on käyty kasvatuskeskustelu, joka ei ole vaikuttanut myönteisesti
- Yksilöitävä teko tai laiminlyönti
- Jälki-istunnon määrääjä kirjaa Wilmaan
- Kuultava oppilasta (varattava tilaisuus tulla kuulluksi, kirjallisesti tai muuten todistettavasti) ja hankittava muu tarpeellinen selvitys
- Ilmoitettava huoltajille
- Jälki-istunnossa tulee olla valvonta
- Toimeenpano mahdollisimman pian tapahtuman jälkeen
- Koulukuljetus järjestettävä tarvittaessa
- Tarvittava oppilas/opiskelijahuolto järjestettävä

Määräminen poistumaan opetustilasta tai koulun/oppilaitoksen tilasta (PO, L)

Opetusta häiritsevä oppilas/opiskelija voidaan määrätä poistumaan luokkahuoneesta tai muusta opetustilasta opitun jäljellä olevaksi ajaksi taikka koulun tilaisuudesta (POL 36.2 §, LL 26.2 §).

- Opettaja määrää luokasta poistettaessa ja opettaja tai rehtori koulun tilaisuudesta poistettaessa
- Oppilaan poistanut kirjaa Wilmaan
- Valvonta järjestettävä perusopetuksessa (POL 31 a §)
- Tarvittava oppilashuolto/opiskelijahuolto järjestettävä (POL 31 a §)
- Ilmoitettava huoltajille (POL 36 a §, LL 26 a §)
- Edellyttää perusteen, ei voida määrätä ennakkoivasti

Luokkahuoneesta, muusta opetustilasta tai koulun tilaisuudesta poistaminen (PO, L)

Oppilas/opiskelija, joka ei noudata suullista määräystä poistua, voidaan poistaa luokkahuoneesta, muusta opetustilasta tai koulun tilaisuudesta (POL 36 b §, LL 26 b §). Oppilas/opiskelija voidaan poistaa myös oppilaitoksen alueelta, jos hän ei poistu saatuaan tiedon opetuksen epäämisestä. Poistamisessa voidaan käyttää välttämättömiä voimakeinoja poistettavan ikä, tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus huomioiden.

- Voimakeinoja käyttäneen tehtävä kirjallinen selvitys sivistystoimenjohtajalle
- Selvitystä tehtäessä käytetään liitteenä olevaa lomaketta
- Voimakäytön välineitä ei saa käyttää
- Opettaja tai rehtori toimii yhdessä tai erikseen
- Kirjataan Wilmaan
- Valvonta järjestettävä perusopetuksessa (POL 31 a §)
- Tarvittava oppilas-/opiskelijahuolto järjestettävä (POL 31 a §)
- Ilmoitetaan huoltajille

Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita (PO)

Rehtorilla tai opettajalla on yhdessä tai erikseen oikeus työpäivän aikana ottaa oppilaalta 29 §:n 2 momentissa tarkoitettu kielletty esine tai aine tai sellainen esine tai aine, jolla oppilas häiritsee opetusta tai oppimista (PO 36d §).

- Rehtorilla tai opettajalla on oikeus käyttää voimakeinoja ottaessaan haltuun oppilaan omaa tai muiden turvallisuutta vaarantavia tai opetusta häiritseviä esineitä tai aineita
- Voimakeinoja käytettäessä tulee ottaa huomioon oppilaan ikä ja tilanteen uhkaavuus tai vastarinnan vakavuus sekä tilanteen kokonaisarvio
- Voimankäyttövälineitä ei haltuun otossa saa käyttää
- Ilmoitetaan huoltajille
- Haltuun otetun esineeseen tai aineeseen tulee merkitä oppilaan nimi, haltuunoton päivämäärä, haltuunottaja
- Kirjataan Wilmaan
- Toimenpiteillä ei saa puuttua oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi. Esineiden ja aineiden haltuun ottamisessa ja oppilaan tarkastuksessa on noudatettava olosuhteiden edellyttämää hienotunteisuutta. Toimenpiteiden käyttö tulee kouluissa suunnitella ja ohjeistaa

Oikeus tarkastaa oppilaan tavarat (PO)

Rehtorilla tai opettajalla on työpäivän aikana oikeus tarkastaa oppilaan mukana olevat tavarat, oppilaan hallinnassa olevat koulun säilytystilat ja päällisin puolin hänen vaatteensa sellaisen 29 §:n 2 momentissa tarkoitettun kielletyn esineen tai aineen haltuun ottamiseksi, jolla voidaan vaarantaa omaa tai toisen turvallisuutta, jos tällaisen esineen tai aineen hallussa pito on ilmeistä ja oppilas pyynnöstä huolimatta kieltäytyy niitä luovuttamasta tai ei luotettavasti osoita, ettei hänen hallussaan niitä ole (PO 36e §).

- Käytetään silloin kun on syytä olettaa, että turvallisuus on vaarantunut
- Ennen tarkastusta oppilaalle tulee ilmoittaa tarkastuksen syy
- Tarkastajan tulee olla oppilaan kanssa samaa sukupuolta
- Toisen täysi-ikäisen koulun henkilökuntaan kuuluvan oltava läsnä tarkastuksessa (oppilaan valitsema henkilö)
- Haltuunotto ja tavaroiden tarkastus toteutettava mahdollisimman turvallisesti (PO 36f §)
- Oppilaan henkilökohtaiseen koskemattomuuteen ja yksityisyyteen ei saa puuttua enempää kuin on välttämätöntä opiskelurauhan ja turvallisuuden varmistamiseksi
- Haltuunotossa ja tarkastuksissa noudatettava hienotunteisuutta
- Voimakkeiden käyttöön turvautuneen opettajan tai rehtorin on annettava tapahtuneesta kirjallinen selvitys sivistystoimenjohtajalle liitteenä olevalla lomakkeella
- Oppilaan tarkastaja ja esineiden ja aineiden haltuunottaja kirjaa Wilmaan
- Huoltajille ilmoitettava mahdollisimman pian
- Häirintään käytetty esine tai aine luovutettava oppilaalle oppitunnin tai koulun tilaisuuden päättymisen jälkeen (PO 36g §)
- Jos häirinnän jatkuminen todennäköistä, esine tai aine luovutetaan oppilaalle viimeistään työpäivän päättyessä
- Edellä tarkoitettu 29 §:n 2 momentissa tarkoitettuihin kiellettyihin esineisiin tai aineisiin luovutetaan oppilaan huoltajalle tai poliisille, jos huoltajalla ei ole lain mukaan oikeutta pitää niitä hallussaan
- Ennen luovuttamista esine tai aine säilytettävä huolellisesti
- Luovutus järjestettävä mahdollisimman pian haltuun otosta
- Haltuun otetut huumausaineet, ampuma-aseet, aseiden osat, patruunat, ammuksien osat, kaasusumuttimet sekä räjähteet luovutettavat poliisille välittömästi
- Jos huoltaja ei kolmen kuukauden kuluessa haltuunottoa koskevasta ilmoituksesta nouda esinettä tai ainetta, se voidaan todisteellisesti hävittää
- Esineiden ja aineiden hävittäminen kirjattava Wilmaan
- Toimenpiteiden käyttö tulee kouluissa suunnitella ja ohjeistaa

Opetuksen epäminen (PO, L)

Oppilaan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään jäljellä olevan työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen oppilaan tai työntekijän turvallisuus kärsii väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti (POL 36.3 §).

Opiskelijan osallistuminen opetukseen voidaan evätä enintään kolmen työpäivän ajaksi, jos on olemassa vaara, että toisen opiskelijan tai työntekijän turvallisuus kärsii väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi taikka opetus tai siihen liittyvä toiminta vaikeutuu kohtuuttomasti (LL 26.3 §).

- Rehtori määrää
- Kirjattava Wilmaan
- Valvonta järjestettävä perusopetuksessa
- Huoltajille ilmoitettava
- Tarvittava oppilashuolto/opiskelijahuolto järjestettävä

Oppilaan erottaminen tai opiskeluoikeuden pidättäminen rikoksen perusteella (PO, L)

Jos tuomioistuin on tuominnut oppilaan rangaistukseen, ei hänelle saa samasta syystä määrätä kurinpitörangaistusta. Oppilas saadaan kuitenkin erottaa määräajaksi jos se oppilaan tekemän rikoksen tai siihen liittyvien seikkojen perusteella on perusteltua (POL 36.c §).

Jos opiskelija on tutkimuksen alaisena rikoksesta, häneltä voidaan tutkimuksen ajaksi pidättää oikeus opiskeluun (LL 26.4 §).

- Päätöksen tekee monijäseninen toimielin (lautakunnan jaos)
- Päätökseen liitetään valitusosoitus
- Epäilty rikos yksilöitävä
- Kuultava opiskelijaa, varattava tilaisuus tulla kuulluksi kirjallisesti tai muuten todistettavasti
- Hankittava muu tarpeellinen selvitys
- Ilmoitettava huoltajille jos opiskelija on ala-ikäinen

Kirjallinen varoitus, kurinpitörangaistus (PO, L)

Oppilaalle/opiskelijalle, joka häiritsee opetusta tai muuten rikkoo järjestystä taikka menettelee vilpillisesti, voidaan antaa kirjallinen varoitus (PO 36.1 §, LO 26.1 §).

- Varoitus annetaan, kun oppilaalla/opiskelijalla on useampi rangaistus, jotka eivät ole tehonneet tai häirintä/riike/menettely on ollut poikkeuksellisen vakavaa
- Yksilöitävä teko tai laiminlyönti
- Kuultava oppilasta/opiskelijaa
- Hankittava muu tarpeellinen selvitys
- Annettava huoltajalle tilaisuus tulla kuulluksi
- Rehtorin tekemä kirjallinen päätös valitusosoituksineen liitteenä olevalla lomakkeella

Erottaminen, kurinpitörangaistus (PO, L)

Jos rikkomus on vakava tai jos oppilas jatkaa epäasiallista käyttäytymistä jälki-istunnon tai kirjallisen varoituksen saatuaan, oppilas voidaan erottaa enintään kolmeksi kuukaudeksi (POL 36 §).

Perusopetuksen oppilaalle tulee järjestää opetus, joka estää määräajaksi erotetun oppilaanjäämisen jälkeen luokkansa edistymisestä. Erotetulle oppilaalle laaditaan opetussuunnitelmaan perustuva henkilökohtainen suunnitelma (PO 36a.2 §).

Jos rikkomus on vakava tai jos opiskelija jatkaa epäasiallista käyttäytymistä kirjallisen varoituksen saatuaan, hänet voidaan erottaa oppilaitoksesta määräajaksi, enintään yhdeksi vuodeksi (LL 26 §).

- Päätöksen tekee monijäseninen toimielin (lautakunnan jaos). Päätökseen liitetään valitusosoitus
- Oppivelvollisen lapsen koulusta erottamista käsiteltäessä sosiaalihuollon vastaavan toimielimen edustuksesta säädetään lastensuojelulaissa (24.2 §)
- Koulun rehtori antaa liitteenä olevalla lomakkeella kirjallisen selvityksen, johon yksilöidään teko tai laiminlyönti, oppilaan/opiskelijan kuuleminen, tarpeellinen selvitys, huoltajien kuuleminen
- Oppilaalle/opiskelijalle järjestettävä tarvittava oppilashuolto

Vahingon korvaaminen (PO)

Oppilaan velvollisuudesta korvata aiheuttamansa vahinko säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

- Kirjattava Wilmaan
- Vahingosta ilmoitetaan huoltajille (PO 35.1 §)

Koulun omaisuuden tai tilan likaaminen tai epäjärjestyksen aiheuttaminen (PO)

Oppilas voidaan määrätä puhdistamaan tai uudelleen järjestämään tahallaan tai huolimattomuuttaan likaamansa tai epäjärjestykseen saattamansa koulun omaisuuden tai tilan (PO 35.2 §)

- Määrää opettaja tai rehtori
- Kirjattava Wilmaan
- Tehtävä suoritetaan valvotusti
- Tehtävä ei saa muodostua oppilaan ikä ja kehitystaso huomioon ottaen oppilaalle vaaralliseksi tai raskaaksi
- Tehtävän suorittaminen saa kestää korkeintaan kaksi tuntia
- Tehtävää ei voi suorittaa opetuksen aikana
- Ilmoitettava huoltajille, jos tehtävä suoritetaan oppilaan työpäivän ulkopuolella
- Tehtävän suorittaminen otetaan huomioon päätettäessä mahdollisista kurinpidollisista toimenpiteistä.

Muiden kuin oppivelvollisten perusopetus (PO)

Edellä mainittujen säännösten soveltamisesta muiden kuin oppivelvollisten perusopetuksessa säädetään perusopetuslain 46§:ssä. Sen mukaan muuta kuin oppivelvollista koskevat perusopetuksessa POL 29§:ssä mainittu oikeus turvalliseen opiskeluympäristöön sekä samat POL 35§:ssä mainitut velvollisuudet eli osallistua opetukseen johon hänet on otettu, suorittaa tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyä asiallisesti. Myös vahingon korvaamista, koulun omaisuuden tai tilan likaamista tai epäjärjestyksen aiheuttamista sekä kasvatustarkastelua koskevia säädöksiä noudatetaan samalla tavoin kuin muussakin perusopetuksessa. Sen sijaan muiden kuin oppivelvollisten perusopetuksessa ei sovelleta POL 36§:ää, joka käsittää kurinpitoon liittyviä säädöksiä.

Liitteet

Toimenpidetaulukko

Muokattavat lomakepohjat (erilliset doc-tiedostot):

- Rehtorin päätöspohja kirjallinen varoitus.doc
- Kirjallinen selvitys voimakeinoin poistaminen.doc
- Kirjallinen selvitys erottaminen.doc

KOKKOLAN KAUPUNKI

Oppilas- ja opiskelijahuollon ohjausryhmä

TOIMENPIDE	LAKI	MÄÄRÄÄ	OPPILAAN KUULEMINEN	HUOLTAJAN KUULEMINEN	ILMOITUS HUOLTAJILLE	KIRJALLINEN PÄÄTÖS	VALITUS-OIKEUS	PAATOS-POHJA/LOMAKE	KIRJAUS
Kasvatuskeskustelu	PO	opettaja tai rehtori	kyllä	kyllä/ei	kyllä	ei	ei	ei	Wilma
Kotitehtävien teettäminen	PO	opettaja	ei	ei	kyllä	ei	ei	ei	Wilma
Jälki-istunto	PO	opettaja	kyllä	ei	kyllä	ei	ei	ei	Wilma
Määräys poistua opetustilasta	PO, L	opettaja	ei	ei	kyllä	ei	ei	ei	Wilma
Määräys poistua tilaisuudesta	PO, L	rehtori tai opettaja	ei	ei	kyllä	ei	ei	ei	Wilma
Poistaminen opetustilasta tai tilaisuudesta	PO, L	rehtori tai opettaja	ei	ei	kyllä	ei	ei	kyllä	Wilma
Oikeus ottaa haltuun esineitä tai aineita	PO	opettaja tai rehtori	kyllä/ei	ei	kyllä	ei	ei	ei	Wilma
Oikeus tarkastaa oppilaan tavarat	PO	opettaja tai rehtori	kyllä	ei	kyllä	ei	ei	ei	Wilma
Opetuksen epääminen	PO, L	rehtori	ei	ei	kyllä	ei	ei	ei	Wilma
Oppilaan erottaminen tai opiskeluoikeuden pidättäminen rikoksen perusteella	PO, L	toimielin	kyllä	ei	kyllä	kyllä	kyllä	ei	ei
Kirjallinen varoitus, kurinpitorangeistus	PO, L	rehtori	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	ei
Erottaminen, kurinpitorangeistus	PO, L	toimielin	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä	ei
Vahingon korvaaminen	PO	rehtori	kyllä	kyllä	kyllä	ei	ei	ei	Wilma
Likaaminen/epäjärjestys	PO	opettaja tai rehtori	kyllä	kyllä	kyllä	ei	ei	ei	Wilma

12.6.2015

3.5.4. Oppilaiden ja opiskelijoiden suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä

Johdanto

Opetuksen järjestäjän tulee laatia opetussuunnitelman yhteydessä suunnitelma oppilaiden ja opiskelijoiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä sekä toimeenpanna suunnitelma ja valvoa sen noudattamista ja toteutumista. Suunnitelmassa on otettava huomioon sekä oppilaiden keskinäiset että oppilaiden ja aikuisten väliset vuorovaikutussuhteet.

Suunnitelmassa kuvataan:

- kiusaamisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- väkivallan ja aggressiivisen käyttäytymisen ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen
- asian käsittely yksilö-, ryhmä- ja koko yhteisön tasolla, oppilaan yksilöllinen tuki, tarvittava hoito ja jälkiseuranta sekä teon tekijän että teon kohteena olevan osalta
- yhteydenottotavat kotiin ja yhteistyö huoltajan kanssa
- yhteistyö viranomaisten kanssa
- suunnitelmasta tiedottaminen ja koulu yhteisön henkilöstön, oppilaiden ja huoltajien sekä yhteistyökumppanien perehdyttäminen ohjeisiin
- suunnitelman päivittäminen, toteutumisen seuranta sekä seurantaan liittyvä kirjaaminen ja arviointi.

Lukiolain alainen oppilaitos, joka hyödyntää aikuisten koulutukseen tarkoitettuja opetussuunnitelman perusteita tai opetussuunnitelmia, on vapautettu järjestyssääntöjen tai vastaavien järjestysmääräyksiä laatimisesta, mutta ei kuitenkaan turvallisuutta varmistavasta toiminnasta (Lukiolaki 629/1998, 5. luku 21 § 5 mom).

1. Väkivallan, kiusaamisen sekä häirinnän ehkäiseminen ja siihen puuttuminen

Koulun järjestyssääntöjen tarkoituksena on turvata koulutyön häiriintymätön sujuminen, taata koulu yhteisön jokaisen jäsenen työrauha ja oikeusturva sekä luoda miellyttävä opiskelu ympäristö. Järjestyssäännöt kerrataan tarvittaessa, vähintään kuitenkin kerran vuodessa. Säännöt on luettavissa koulun kotisivuilla, Wilmassa ja koulun ilmoitustaululla.

Niissä asioissa, joista ei järjestyssäännöissä erikseen määrätä, noudatetaan voimassa olevia lakeja ja asetuksia sekä muita annettuja määräyksiä ja ohjeita, kuten esim. opettajien, koulun henkilökunnan ja koulukuljettajia hoitavien kuljettajien ohjeita sekä erikseen annettavia tilakohtaisia käyttöohjeita, ensiapuohjeita jne.

Yleisiä ohjeita

- Oppilaat/opiskelijat opiskelevat koulussa ohjeistetusti, ohjatusti ja valvotusti.
- Välitunnit vietetään koulun alueella ja niitä valvotaan.
- Hyvät tavat ovat osa koulun jokapäiväistä toimintaa.

- Oppilaita/opiskelijoita osallistetaan esim. oppilas-/opiskelijakuntatoiminnan avulla ottamalla heidät mukaan koulun sääntöjen päivittämiseen sekä luomaan kouluun hyvää yhteishenkeä.
- Kaikki koulussa työskentelevät aikuiset puuttuvat epäasialliseen, väkivaltaiseen ja aggressiiviseen käyttäytymiseen sekä kiusaamis- ja häirintätapauksiin.
- Kiusaamiseen puututaan välittömästi, kun siitä saadaan tieto. Tarvittaessa teetätetään tilanekartoituksia kiusaamisesta kyselyillä. Huoltajia pyydetään ottamaan ensisijaisesti yhteyttä oppilaan omaan luokanopettajaan/luokanvalvojaan/ryhmänohjaajaan välittömästi kiusaamisen alettua.
- Väkivalta- ja kiusaamistapaukset selvitetään edellä esitetyllä tavalla.
- Huoltajia ohjataan tarvittaessa käymään lapsen kanssa terveydenhoitajalla tai lääkärissä tarkistuttamassa vammat.
- Rehtori voi tarvittaessa evätä oppilaalta/opiskelijalta opetukseen osallistumisen jäljellä olevan työpäivän ajaksi, mikäli oppilas/opiskelija on vaaraksi muiden oppilaiden/opiskelijoiden tai koulun aikuisten turvallisuudelle tai opetus häiriintyy kohtuuttomasti.

Koulukohtainen, monialainen oppilashuoltoryhmä koordinoi ja kehittää oppilashuoltotyötä koulussa. Se osallistuu koko kouluyhteisön hyvinvointia edistävään työhön arvioimalla hyvinvointitilannetta koulun ja luokan tasolla, sekä toimii asiantuntijana terveellisen ja turvallisen opiskeluympäristön kehittämisessä.

2. Tiedottaminen, perehdyttäminen ja seuranta

Oppilaiden/opiskelijoiden suojaaminen väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä – suunnitelmasta tiedotetaan koulun henkilöstölle opettajainkokouksissa sekä oppilaskunnalle ja huoltajille vuosittain syyslukukauden alkaessa.

3. Väkivaltatilanteisiin puuttuminen

Perusopetuslain 29 §:n ja lukiolain 21 §:n mukaisesti kaikilla oppilailla ja opiskelijoilla on oikeus sekä fyysisiltä että psyykkisiltä puitteiltaan turvalliseen oppimisympäristöön. Turvallinen oppimisympäristö on myös opettajien ja muun henkilökunnan laadukkaan ja tuloksellisen toiminnan perusta. Perustuslain 7 §:n mukaan jokaisella on oikeus henkilökohtaiseen koskemattomuuteen. Häiriötilanteisiin puututaan aina mahdollisuuksien mukaan työparin kanssa (työturvallisuus).

a) Oppilaaseen ja opiskelijaan kohdistuva väkivalta

Väkivaltatilanteeseen puututaan välittömästi.

- Aikuinen puuttuu tilanteeseen ja pyrkii rauhoittamaan tilanteen ensisijaisesti puhumalla ja tarvittaessa erottamaan osapuolet toisistaan. Mikäli tilannetta ei saada rauhoittumaan, hankitaan apua (koulun muut aikuiset, poliisi).
- Oppilas/opiskelija toimitetaan tarvittaessa terveydenhoitajan tai lääkärin vastaanotolle.
- Väkivaltatilanteen osapuolet viedään rauhoittumaan eri tiloihin aikuisen valvontaan.

- Väkivaltatilanteesta ilmoitetaan rehtorille, joka päättää jatkotoimenpiteistä (esim. lastensuojeluilmoitus, rikosilmoitus).
- Väkivaltatilanteesta täytetään ilmoituslomake (liite 1).
- Viikon sisällä tapahtuneesta rehtori täydentää väkivaltatilanteen seurantaosan yhdessä uhrin kanssa.

Uhri ja väkivallan tekijä ovat molemmat alaikäisiä

- Kaikkien osapuolten huoltajiin otetaan yhteyttä välittömästi ja sovitaan yhteisneuvottelu tai ohjataan yleisen sovittelutoiminnan piiriin.
- Tarvittaessa osapuolet ohjataan oppilashuollon tuen piiriin.
- Ikä ja kehitystaso huomioiden yhteys oppilaitospoliisiin / Ankkuriin

Väkivallan tekijä on täysi-ikäinen

- Kyseessä on aina rikos, jonka selvittää poliisi.

b) Koulun aikuisiin kohdistuva väkivalta

Väkivaltaan puututaan aina ja pyritään rauhoittamaan tilanne. Väkivaltatilanteessa kukaan ei saa jäädä yksin, vaan avuksi on nopeasti saatava toinen aikuinen.

- Jos tilanne ei rauhoitu koulun keinoin, kutsutaan poliisi.
- Tapahtuneesta ilmoitetaan rehtorille.
- Esimies ohjaa uhrin tämän niin halutessa työterveyshuoltoon tai päivystykseen. Jälkihoito on aina järjestettävä työntekijän sitä halutessa.
- Väkivaltatilanteesta täytetään raportointilomake (liite 4)
- Työntekijä tekee harkintansa mukaan rikosilmoituksen ja työtaturmailmoituksen, jos tilanteeseen on liittynyt fyysistä väkivaltaa
- väkivallan tekijän huoltajiin otetaan yhteyttä välittömästi ja sovitaan jatkotoimenpiteistä. Tarvittaessa ota yhteys poliisiin.
- Tarvittaessa oppilas ohjataan oppilashuollon tuen piiriin.

c) Koulun aikuiseen kohdistuva solvaaminen ja nimittely oppilaan toimesta

Rikoslain 25 luvussa säädetään laittomasta uhkauksesta, jonka seurauksena uhattu henkilö voi tuntea turvallisuutensa olevan vakavassa vaarassa. Jos opettajaa uhataan ja hänellä on perusteltu syy pelkoonsa, voi hän tehdä asiasta poliisille tutkintapyyntö.

Opettajaan kohdistuvaan loukkaavaan kielenkäyttöön puututaan aina. Tapauksesta ilmoitetaan rehtorille ja huoltajalle.

Tapauksessa on arvioitava, onko kyse rikoslain 24 luvussa tarkoitettua kunnianloukkaukseksi luettavasta solvauksesta tai nimittelystä, josta asianomainen voi tehdä poliisille tutkintapyyntö.

Rehtori ilmoittaa oppilaan/opiskelijan huoltajalle, jos tapauksesta tehdään tutkintapyyntö poliisille.

d) Koulun aikuisia kohtaan kohdistuva solvaaminen ja nimittely huoltajien tai muiden aikuisten toimesta

- Tapauksesta ilmoitetaan välittömästi rehtorille.
- Tapauksesta täytetään raportointilomake (liite 4)
- Työterveyshuolto tai muut terveydenhuollon ammattilaiset antavat asiantuntija-apua.
- Tilanearvion jälkeen tehdään tarvittaessa tutkintapyyntö.

4. Koulukiusaaminen

Koulukiusaamisella tarkoitetaan sitä, että joku oppilas tai opiskelija joutuu jatkuvasti kiusaamisen kohteeksi. Kiusaajia voi olla yksi tai useampia. Kiusaaminen voi olla esimerkiksi tönimistä, lyömistä, haukkumista ja pilkkaamista, yksin jättämistä, ilkeitä puheita takanapäin tai mitä tahansa sellaista toimintaa, jolla pyritään vahingoittamaan tai loukkaamaan toista. Se merkitsee usein myös uhrin eristämistä luokan, ryhmän tai virtuaaliryhmän sosiaalisesta kanssakäymisestä. Kiusaaminen voi olla myös opettajan ja oppilaan/opiskelijan välistä. Kiusaamiseen osallistuvat nekin, jotka eivät uskalla puuttua - ehkä peläten itse joutuvansa kiusaamisen kohteeksi. Kiusaamisella on negatiivisia vaikutuksia sekä kiusatun että kiusaajan fyysiselle sekä psyykkiselle hyvinvoinnille.

Kiusaamisesta on siis kyse, kun yhdelle ja samalle henkilölle aiheutetaan tahallaan ja toistuvasti pahaa mieltä. Kiusatun on vaikea puolustautua kiusaajaa/kiusaajia vastaan. Kaikki erimielisyydet ja välienselvittelyt eivät ole kiusaamista.

KIUSAAMISEN ENNALTAEHKÄISEMINEN

- Oppilaitosten tulee miettiä kiusaamisen ennaltaehkäisemiseen ja puuttumiseen liittyvät toimenpiteet sekä tiedottaminen oppilaille ja huoltajille
- Oppilaitokset voivat tehdä suunnitelmat yhteistyössä (yhteiset toimintamallit ja menettelyt)
- Ennaltaehkäisevää työtä tulee tehdä oppilaitoksissa suunnitelmallisesti ja aktiivisesti esim. oppitunnit, teemapäivät, säännölliset kiusaamista kartoittavat kyselyt (liite 2)

Ohjeet opettajalle oppilaiden/opiskelijoiden välisten kiusaamistapausten käsittelyyn

PUUTU KIUSAAMISEEN VÄLITTÖMÄSTI

- kun huomaat kiusaamista, lopeta tilanne heti

SELVITÄ KIUSAAMISTILANNE RAUHALLISESTI JA PUOLUEETTOMASTI

- mitä on tapahtunut
- kiusaamistilanteen osapuolet

KESKUSTELE KIUSATUN KANSSA

- Käy keskustelu aina mahdollisuuksien mukaan työparin kanssa (työntekijän ja oppilaan oikeusturva).

Nettikiusaamista voi olla mm.

- Piikkaavat tai uhkaavat viestit
- Juorujen tai henkilökohtaisten tietojen levittäminen
- Valokuvien manipulointi ja levittäminen
- Toisen nimellä esiintyminen
- Sulkeminen ryhmän tai keskustelun ulkopuolelle
- Salasanoiden huijaaminen

Nettikiusaamisen ehkäisemiseksi oppilaita tulee valistaa netin järkevästä käytöstä, lainsäädännöstä, nettikiusaamisen mahdollisista seuraamuksista sekä antaa tietoa väylistä, joiden kautta oppilas voi hakea aikuisten apua ja tukea ongelmatilanteissa. Kouluissa annettavan mediakasvatuksen tueksi on mahdollista käyttää koulujen ulkopuolisten tahojen palveluita. Oppilaitospoliisi voi vieraillla oppilaitoksissa valistamassa netin käyttöön liittyvistä vaaroista.

Mitä tehdä, jos lapsi tai nuori kertoo kiusaamisesta

- Tue häntä, älä syyllistä netinkäytöstä vaan kiitä, että hän kertoi asiasta sinulle.
- Ota yhteys huoltajiin
- Neuvo, että kiusaamisviesteihin ei yleensä kannata vastata. Viesti kannattaa tallentaa mahdollisia jatkotoimenpiteitä varten (ruutukaappaus).
- Pohdi lapsen tai nuoren kanssa, miten vastaavia tilanteita voitaisiin välttää jatkossa.
- Jos kiusaaja ja kiusattu tuntevat toisensa, on hyvä tiedostaa, että usein löytyy myös aikuinen, joka tuntee heidät molemmat (kerhonohtaja, opettaja, valmentaja jne.)
- Jos toiminta on palvelun sääntöjen vastaista, ohjaa oppilasta ja tämän vanhempia ottamaan yhteys nettisivuston ylläpitoon.
- Jos toiminta on laitonta, ohjaa oppilasta ja tämän vanhempia ottamaan yhteys poliisiin.
- Jos nettikiusaaja on samassa koulussa, vie asiaa eteenpäin kiusaamisista selvittelevälle työryhmälle.
- Ohjaa oppilas tarvittaessa kuraattorille tai koulupsykologille.

6. Opettaja tai muu koulussa työskentelevä aikuinen kiusaajana

Kiusaamisesta on myös kyse, jos opettaja esimerkiksi nöyryyttää oppilasta/opiskelijaa julkisesti, vitsailee hänen heikkouksillaan, loukkaa hänen fyysistä koskemattomuuttaan tai käyttäytyy arvaamattomasti ja aggressiivisesti. Kiusaaminen voi olla myös oppilaiden/opiskelijoiden epätasapuolista kohtelua, lainvastaisia kurinpitokeinoja tai puuttumattomuutta koulukiusaamiseen.

Tilanteesta on oltava yhteydessä rehtoriin, joka vastaa siitä, että kyseinen toiminta saadaan loppumaan.

7. Sukupuolinen häirintä

Sukupuolista häirintää on esimerkiksi

- nimittely (homottelu, huorittelu)
- vihjailevat ilmeet ja eleet
- härskit puheet ja kaksimieliset vitsit
- pukeutumista, vartaloa tai yksityiselämää koskevat huomautukset tai kysymykset
- tungetteleva koskettelu
- pornoaineiston esille asettaminen, seksuaalisesti värityneet kirjeet, puhelinsoitot tai sähköpostit
- fyysinen koskettelu, seksuaalisväritteiset ehdotukset tai vaatimukset
- seksuaalinen väkivalta

Jos näet häirintää tai ahdistelua koulussa, sano häiritsijälle, että hänen käyttäytymisensä on loukkaavaa ja että hänen on lopetettava.

- Pidä ahdisteltavan puolta!
- Tue ja usko häirintää kokenutta.
- Älä vähättele tapahtunutta tai äläkä syytä ahdisteltua häirinnästä.
- Käsittele asiaa aiemmin esitetyn "kiusaamistapausten käsittely" –mallin mukaisesti

Seksuaalinen ja sukupuolinen häirintä on tasa-arvolain 7 §:ssä kiellettyä syrjintää sukupuolen perusteella. Syrjinnänkielto koskee myös perusopetusta antavia oppilaitoksia. Kokkolan kouluissa on laadittu koulukohtaiset tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmat, joissa sukupuoleen perustuva häirintä ja seksuaalinen häirintä on yhtenä teemana. Koulut ovat kartoittaneet koulun tilanteen ja tehneet toiminnallisen suunnitelman yhdessä oppilaiden kanssa.

Liitteet

1. Kouluväkivallan ilmoitus- ja seurantalomake
2. Kiusaamiskysely
3. Väkivalta- ja uhkatilanteiden raportointilomake

- Kirjaa keskustelu oppilaitoksen sopimalla tavalla; tapahtumien kulku oppilaan/opiskelijan kertomana
- vakuuta oppilaalle/opiskelijalle, että kiusaamisen ilmitulo on oikein ja että hänen turvallisuudestaan pidetään huolta
- sovi mahdollisesta yhteiskeskustelusta kiusaajan kanssa sekä seurannasta
- **tiedota huoltajille**

KESKUSTELE KIUSAAJAN KANSSA

- Käy keskustelu aina mahdollisuuksien mukaan työparin kanssa (työntekijän ja oppilaan oikeusturva).
- Kirjaa keskustelu oppilaitoksen sopimalla tavalla; tapahtumien kulku oppilaan/opiskelijan kertomana
- Keskustele mahdollisimman neutraalisti, mutta päättäväisesti
- päätetään kiusaamisen lopettamisesta
- sovi seurannasta
- **tiedota huoltajille**

SEURANTA

- seuranta 1-2 viikon kuluttua kiusatun kanssa
- kirjaa
- kiusaamisen jatkuessa, sovi yhteiskeskustelu huoltajien kanssa
- Ota tarvittaessa mukaan rehtori, poliisi, kuraattori, terveydenhoitaja, lastensuojelu jne.

MUUTA HUOMIOITAVAA

- Arvioi koskettaako tilanne laajemmin luokkaa tai muita oppilaita. Mikäli kiusaamista käsitellään ryhmässä, pyydä mukaan oppilashuollon asiantuntijoita
- Kiusaamiseen puuttuminen on kaikkien koulun aikuisten tehtävä
- Yhdenmukaisten kiusaamiseen puuttumisen käytänteiden vuoksi on suositeltavaa, että oppilaitoksessa on tehtävään nimetty ryhmä (Johdonmukaisuus, oikeusturva, tasapuolisuus, toimintakulttuuri, ennaltaehkäisy, hyvinvointi, turvallisuus)

5. Nettikiusaaminen

Netti on paikka, jossa voi kiusata ja tulla kiusatuksi aivan kuten koulussakin. Anonyymina toimiminen saattaa hämärtää käsitystä siitä, että kiusaaminen satuttaa. Koulukiusaamisen siirtyminen nettiin ja sosiaaliseen mediaan on ikävää myös sen vuoksi, että lapsi tai nuori ei pääse karkuun kiusaamista edes kotona ja vapaa-ajallaan. Suurin osa netissä tapahtuvasta kiusaamisesta tapahtuu tuttujen välillä. Kiusaaja ja kiusattu tuntevat toisensa koulusta tai vaikkapa samasta harrastuksesta.

Lapsi tai nuori ei ehkä uskalla kertoa netissä tapahtuvasta kiusaamisesta, koska pelkää, että netin käyttö kielletään häneltä kokonaan. Netissä voi myös ystävystyä ja löytää samoista asioista kiinnostuneita kavereita.

3.5.5. Päihteiden käyttöön puuttumisen lyhyt toimintaohje

Opiskeluhuollon ohjausryhmä 28.10.2020

PÄIHTEIDEN KÄYTTÖÖN PUUTTUMISEN LYHYT TOIMINTAOHJE

Jos opettajalla epäilys oppilaan päihteiden käytöstä tai välittämisestä, opettaja voi tuoda rohkeasti jollekin YHR-jäsenelle esiin. Jo epäilystä voidaan tutkia lokero, reppu, vaatteet päällisin puolin tunnustellen (taskut) PoL §29 / Lukiol. §46. **Puutu tilanteeseen välittömästi!**

Jos oppilas/opiskelija jää kiinni päihteiden käytöstä, hallusta pidosta tai välittämisestä, **hanki toinen aikuinen avuksi.** Esimerkiksi rehtori, kuraattori tai kuka tahansa lähimpänä oleva aikuinen.

Päihtynyt viedään aina terveydenhoitajalle. Jos terveydenhoitaja ei ole paikalla, ota yhteys esim. sosiaalipäivystykseen tai hätänumeroon.

Nuuskan ja tupakan hallussa pidosta ja käytöstä aina soitto kotiin. Ota aineet välittömästi pois oppilaan hallusta. Kirjoita muistiin kuka otti haltuun, keneltä otettu, päivämäärä ja toimita rehtorille takavarikoidut aineet. HUOM! Nuuskan ja tupakan välittämisestä kiinni jäädessä soitetaan Ankkuri-tiimiin ja sitten vasta kotiin. Ankkuritiimistä annetaan tarkemmat toimintaohjeet.

Alkoholin ja muiden huumaavien aineiden vaikutuksen alaisena, hallussa pidosta, tai kiinni jäädessä soitetaan ankkuriin sekä poliisille ja sitten vasta kotiin. Ankkuri/poliisi antaa ohjeistuksen yhteydenotosta kotiin. Kirjoita muistiin kuka otti haltuun, keneltä otettu, päivämäärä ja toiminta rehtorille takavarikoidut aineet.

Koululta tehdään päihteiden käytön ilmetessä aina **lastensuojeluilmoitus.**

Tärkeät numerot:

Hätänumero 112

Sos. päivystys 06 8263002

Ankkuritiimi 040 488 2904

HUOM! **Sosiaalipäivystystä ja poliisia voi myös konsultoida, jos ei tiedä miten toimia.**

3.5.6. Lainvastaisiin tekoihin puuttuminen Kokkolan kouluissa

VOIKO KIUSAAMINEN OLLA RIKOS?

Toimintamalleja, miten lainvastaisiin teoihin puututaan
Kokkolan kouluissa

Kouluissa lainvastaisia tekoja käsitellään liian usein kiusaamisena. Kiusaaminen on epämääräinen ja vähättelevä ilmaisu, joka ei kerro yksittäisen teon vakavuutta, vastenmielisyyttä tai lainvastaisuutta. Laissa kiusaamista ei ole määritelty.

Kiusaamiseksi kutsutut lainvastaaiset teot ovat tahallisia, jotka täyttävät lähes aina jonkin rikoksen tunnusmerkistön. Alle 15-vuotias ei ole rikosoikeudellisessa vastuussa ikänsä takia, mutta korvausvastuu hänellä on. Tekojen vakavuutta on kuvattava niiden oikeilla nimillä ja tekotavoilla. Lainvastainen teko ei voi lieventyä kiusaamiseksi vain siksi, että se tapahtuu koulun alueella.

Normaaliin kasvuun ja kehitykseen kuuluu haasteita. Myönteisten sosiaalisten suhteiden luomisessa ja ylläpitämisessä on lähes kaikilla ajoittain vaikeuksia. Nämä taidot ovat koululaisilla vasta kehitymässä ja sen vuoksi ristiriitoja koululaisten välillä esiintyy. Tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamisen ja kehittämisen kautta luodaan myönteistä toimintakulttuuria, joka estää ja vähentää kiusaamista sekä lainvastaisia tekoja merkittävästi. Normaaliin kasvuun ja kehitykseen ei kuitenkaan kuulu sellaiset teot, jotka täyttävät rikoksen tunnusmerkistön. Niiden selvittäminen kuuluu viranomaisille.

Ilmoitusvelvollisuuden täyttäminen ja ilmoitusalttius

Virkatoimintaan kuuluu harkintavallan käyttäminen. Tavanomaiset, vähäiset kannaukset lasten välillä, joihin puututaan kasvatuksellisilla tai kurinpidollisilla toimilla, eivät aiheuta ilmoitusvelvollisuutta poliisille. Ilmoitusvelvollisuutta pohdittaessa on aina syytä huomioida **lapsen ikä ja kehitystaso**.

Pahoinpitelyn tunnusmerkistön täyttävän teon osalta ilmoitusvelvollisuus syntyy. Lastensuojelulain 25§ mukaisesti lasten ja nuorten kanssa työskentelevien on tehtävä rikosilmoitus poliisille tietoon tulleesta lapseen kohdistuneesta seksuaalirikoksesta tai henkeen ja terveyteen kohdistuneesta rikoksesta, josta voi saada kaksi vuotta vankeutta. Epäselvissä tilanteissa konsultoidaan viranomaisia. Yhteystiedot löytyvät ohjeistuksen lopusta.

Kiusaamiseksi mielletään runsas joukko tekoja, jotka eivät täytä rikoksen tunnusmerkistöä. Teot ovat vakavia eikä niitä saa väheksyä. Tällaisia tekoja ovat esim. eristäminen, vähättely, aliarviointi, nimittely, yllyttäminen itsemurhaan sekä erilaiset ilmeet, eleet ja merkit, joilla halvennetaan toista. Tällöin puhutaan henkisestä väkivallasta. Kiusaajan ja kiusatun suhde on epätasa-arvoinen, sillä kiusattu on alakynnessä ja puolustuskyvytön. Kiusaamisen jatkuvuus erottaa sen ohimenevistä riidoista. Edellä mainitut teot vaarantavat helposti lapsen ja nuoren kasvun ja kehityksen ja niistä voidaan lastensuojelulain velvoittamana tehdä lastensuojeluilmoitus. Henkinen väkivalta voi joissain tapauksissa täyttää RL 21§ pahoinpitelyn tunnusmerkistön.

Lasten ja nuorten kanssa toimivalla henkilöstöllä on lakiin perustuva velvollisuus tehdä rikosilmoitus alaikäiseen lapseen kohdistuneesta seksuaali- tai pahoinpitelyrikoksesta.

Jättämällä tekemättä rikosilmoituksen Lastensuojelulain 25§ tarkoittamista teoista, rikkoo itse omaa virkavelvollisuuttaan. Ilmoitus on tehtävä välittömästi, kun tieto teosta on saatu.

Jokainen ilmoitus käsitellään yhteistyössä tarvittavien eri viranomaisten kanssa, kuten ankkuriin ja oppilashuollon tai koulun henkilöstön kanssa.

Asianomistajarikos

Asianomistajarikos tarkoittaa sitä, että asianomistajalla on aloiteoikeus syytteen nostamisen suhteen. Asianomistajarikoksen vastakohta on virallisen syytteen alainen rikos, josta virallinen syyttäjä voi oma-aloitteisesti, ilman asianomistajan myötävaikutusta nostaa syytteen. On myös olemassa niin sanottuja sekamuotoisia rikoksia, jotka lähtökohtaisesti ovat asianomistajarikoksia, mutta tiettyjen edellytysten täytyessä virallinen syyttäjä saa nostaa myös tällaisesta rikoksesta syytteen oma-aloitteisesti. Kouluympäristössä asianomistajana on yleisimmin oppilas, koulun henkilökunnan jäsen ja joissakin tilanteissa koulua ylläpitävä organisaatio.

Tyypillisiä asianomistajarikoksia ovat esimerkiksi kotirauhan rikkominen, kunnianloukkaus, laitton uhkaus, pakottaminen, salakatselu- ja kuuntelu ja yksityiselämää loukkaavan tiedon levittäminen.

Esimerkki: Henkilö X haukkuu Y:tä koulun pihalla huoraksi. Kyseessä kunnianloukkaus. Y ei kuitenkaan vaadi X:lle rangaistusta. Poliisi ei aloita asiassa esitutkintaa, koska loukattu henkilö ei tätä halua. Asia voidaan tarvittaessa käsitellä yleisen edun vuoksi Ankkurissa, jotta sekä tekijä että kohde ymmärtävät ettei moinen käytös sallittua ja kyseessä rikollinen teko. Esitutkinnan suorittaminen kuitenkin edellyttää tekijältä rikosoikeudellista vastuuta, eli vähintään 15-vuoden ikää. Teko sinällään on rikos iästä huolimatta.

Toimintamallit yleisimpiin lainvastaisiin tekoihin puuttumiseksi kouluissa

Lainvastainen teko, joka täyttää pahoinpitelyn tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas lyö tai potkii toista, kaataa toisen maahan, työntää toisen päin seinää, puree, raapii, vetää toista hiuksista tai muuten aiheuttaa toiselle kipua tai vammaa, taikka väkivaltaa käyttämättä vahingoittaa toisen terveyttä. RL 21:5§, virallisen syytteen alainen teko.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.
- Akuutissa tilanteessa ilmoitus hätäkeskukseen.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.
- Ilmoitus poliisille.
- Ilmoitus sosiaalipäivystykseen
- Rangaistusasteikko 15v täyttäneelle on sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Lainvastainen teko, joka täyttää laittoman uhkauksen tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas uhkaa toista rikoksella siten, että uhatulla on perusteltu syy olettaa joutuvansa rikoksen uhriksi. RL 25:7§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.
- Uhatun turvallisuuden varmistaminen.
- Jatkotoimet ja ennaltaehkäisyn varmistaminen.
- Tarvittaessa ilmoitus poliisille.
- Rangaistusasteikko 15v täyttäneelle on sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Lainvastainen teko, joka täyttää varkauden tai näpistyksen tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas anastaa toisen omaisuutta. RL 28: 1 ja 3§, anastetun omaisuuden arvosta riippuen virallisen syytteen alainen rikos tai asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.
- Ilmoitus poliisille; kauppalikkeet ilmoittavat näpistykset aina poliisille.
- Rangaistusasteikko 15v täyttäneelle on sakkoa tai vankeutta enintään vuodeksi ja kuudeksi kuukaudeksi.

Lainvastainen teko, joka täyttää vahingonteon tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas rikkoo tahallaan toisen omaisuutta tai aiheuttaa niin ikään tahallaan muutoin omaisuusvahingon. RL 35:1§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Toiminnan välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.
- Ilmoitus poliisille mikäli teko jatkuu.
- Rangaistusasteikko 15v täyttäneelle on sakko tai enintään vuosi vankeutta.

Lainvastainen teko, joka täyttää yksityiselämää loukkaavan tiedon levittämisen tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas julkaisee toisesta tiedotusvälineissä halventavia tai pilkkaavia kuvia tai muita tietoja tai muulla tavoin julkaisee sellaisia suuren joukon tietoon, esim. netin keskusteluryhmissä. RL 24:8§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Toiminnan välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.
- Koulun toimenpiteet, mikäli ei rikosilmoitusta.
- Rangaistusasteikko 15v täyttäneelle on sakko.

Lainvastainen teko, joka täyttää kunnianloukkauksen tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas levittää julkisesti perätöntä tietoa, joka on omiaan aiheuttamaan toiselle vahinkoa, kärsimystä tai muuten halventaa häntä taikka muuten julkisesti halventaa toista. RL 24:9§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.

- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.
- Koulun toimenpiteet, mikäli ei rikosilmoitusta.
- Rangaistusasteikko 15v täyttäneelle on sakko.

Lainvastainen teko, joka täyttää viestintäsalaisuuden loukkauksen tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas avaa luvatta toisen matkapuhelimen tai tietokoneen ja hankkii tietoa niissä olevista viesteistä, kuvista tai muusta materiaalista. RL 38:3§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.
- Koulun toimenpiteet, mikäli ei rikosilmoitusta.
- Rangaistusasteikko 15v täyttäneelle on sakkoa tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Lainvastainen teko, joka täyttää identiteettivarkauden tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas esiintyy toisen matkapuhelimella tai nettiosoitteella tämän tiedoilla keskusteluryhmissä tai muissa vastaavissa foorumeissa. RL 38:9a§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.
- Koulun toimenpiteet, mikäli ei rikosilmoitusta.

Lainvastainen teko, joka täyttää viestintärauhan rikkomisen tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas häirintätarkoituksessa, vastoin toisen tahtoa soittaa tai lähettää lukuisia viestejä tälle, tilaa pilapuheluita tai muutoin merkittävästi häiritsee sähköisten viestinten kautta. RL 24:1a§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.
- Koulun toimenpiteet, mikäli ei rikosilmoitusta.
- Rangaistusasteikko 15v täyttäneelle on sakko tai enintään 6 kk vankeutta.

Lainvastainen teko, joka täyttää salakuuntelun tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas tallentaa salaa sellaisia toisten keskusteluja, jotka eivät ole tarkoitettu hänen tietoonsa, eivätkä puhujat ole voineet olettaa ulkopuolisten kuulevan heidän puheitaan. RL 24:5§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikille osapuolille ja heidän huoltajilleen.
- Koulun toimenpiteet, mikäli ei rikosilmoitusta.
- Rangaistusasteikko on 15v täyttäneelle sakko tai enintään vuosi vankeutta.

Lainvastainen teko, joka täyttää salakatselun tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas kuvaa salaa henkilöä koulussa, käymälässä, pukuhuoneessa tai muussa vastaavassa paikassa kuvattavan yksityisyyttä loukaten. RL 24:6§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikille osapuolille ja heidän huoltajilleen.
- Koulun toimenpiteet, mikäli ei rikosilmoitusta.
- Rangaistusasteikko on 15v täyttäneelle sakko tai enintään vuosi vankeutta.

Lainvastainen teko, joka täyttää vainoamisen tunnusmerkistön on kyseessä silloin, kun oppilas toistuvasti uhkaa, seuraa, tarkkailee, ottaa yhteyttä tai muuten oikeudettomasti vainoaa toista vastoin tämän tahtoa siten, että se on omiaan aiheuttamaan pelkoa tai ahdistusta. RL 25:7a§, asianomistajarikos.

Toimenpiteet:

- Teon välitön keskeyttäminen.
- Ilmoitus kaikkien osapuolten huoltajille.
- Koulun toimenpiteet, mikäli ei rikosilmoitusta.
- Rangaistusasteikko on 15v täyttäneelle sakko tai enintään kaksi vuotta vankeutta.

Milloin on velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus

Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstöön kuuluvalla on salassapidon estämättä velvollisuus tehdä lastensuojeluilmoitus viipymättä, jos on tehtävässään saanut tietää lapsesta, jonka hoidon ja huolenpidon tarve, kehitystä vaarantavat olosuhteet tai oma käyttäytyminen edellyttää lastensuojelun tarpeen selvittämistä. [Lastensuojelulaki 25 § (417/2007)] Ilmoitusvelvollisuus voidaan toteuttaa myös yhdessä lapsen tai hänen vanhempansa kanssa [Lastensuojelulaki 25 a § (1302/2014)].

Ilmoitusvelvollisuuden perusteena voivat olla myös sellaiset opettajan tehtävänsä hoitamisen yhteydessä saamat tiedot, jotka liittyvät tapahtumiin kouluajan ulkopuolella.

Milloin on velvollisuus tehdä ilmoitus sekä lastensuojelulle että poliisille

Varhaiskasvatuksen ja opetustoimen henkilöstöön kuuluvalla on salassapidon estämättä velvollisuus tehdä ilmoitus sekä lastensuojelulle että poliisille, jos on tehtävässään saanut tiedon, jonka perusteella on syytä epäillä lapseen kohdistuvaa **seksuaalirikosta** (rikoslain 20 luvussa rangaistavaksi säädetty teot) **tai tiettyjä henkeen tai terveyteen kohdistuvia rikoksia** (koskee rikoslain 21 luvussa rikoksena rangaistavaksi säädettyjä tekoja, joista säädetty enimmäisrangaistus on vähintään kaksi vuotta vankeutta) [Lastensuojelulaki 25 § 3 mom. (1111/2016)]. Tällainen rikos on esimerkiksi pahoinpitely. Myös alle 15-vuotiaan nuoren rikoksen tunnusmerkit täyttävistä teoista tulee ilmoittaa poliisille.

Milloin on oikeus ilmoittaa poliisille

Varhaiskasvatuksen, perusopetuksen, lukion sekä ammatillisen perustutkintokoulutuksen ja valmentavan koulutuksen henkilöstöön kuuluvalla on salassapidon estämättä oikeus ilmoittaa poliisille, jos on tehtävässään saanut tietoja, joiden perusteella on **syötä epäillä jonkun olevan vaarassa joutua väkivallan kohteeksi**. [Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki (1287/2013) 23 § 4 mom. (274/2015)].

Väkivallan uhkasta ilmoittaminen kuuluu vastuulliseen toimintaan, eikä tietojen luovuttamatta jättäminen saa johtua siitä, että lakia ei ole kirjoitettu ehdottoman veloitteen muotoon (HaVM 41/2014 vp).

Milloin on ohjattava henkilö hakemaan sosiaalipalveluja

Jos opetustoimen palveluksessa oleva on tehtävässään saanut tietää henkilöstä, jonka **sosiaalihuollon tarve on ilmeinen**, hänen on ohjattava henkilö hakemaan sosiaalipalveluja tai henkilön antaessa suostumuksensa otettava yhteyttä kunnallisesta sosiaalihuollosta vastaavaan viranomaiseen, jotta tuen tarve arvioitaisiin.

Jos suostumusta ei voida saada ja henkilö on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, tai lapsen etu sitä välttämättä vaatii, ohjauksesta vastaavien henkilöiden on tehtävä ilmoitus sosiaalihuollon tarpeesta salassapitosäännösten estämättä viipymättä. [Sosiaalihuoltolaki 35 § (1301/2014)].

Viranomaisten yhteystietoja:

Ennalta estävän toiminnan poliisi

- Oppilaitospoliisi Juha Puurula puh. 0295 447 718

Kokkolan ankkuritiimi

Kokkolan poliisiasema

puh. 040-4882904

ankkuritiimi@kokkola.fi

Sosiaalipäivystys puh. 06-8263002

https://www.soite.fi/sosiaalipaivystys_ja_kriisipalvelut

Selvittelyprosessin eteneminen lainvastaisen teon tapahtuessa:

Versio 17.8.2021

4. Oppilashuoltotyön vastuut ja kirjaamismenettelyt

4.1. Yleistä

Uusi laki korostaa yksittäisen opettajan velvollisuutta oppilashuollon asianmukaiseen hoitamiseen. Erityisesti velvollisuus korostuu asiantuntijaryhmän kokoamisessa ja mahdollisesti vastuuhenkilönä toimimisessa.

4.2. Salassapitoon liittyviä asioita oppilashuoltotyössä

Henkilötietojen käsittelyssä lähtökohtana on luottamuksellisuus ja yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa. Oppilashuoltoon liittyvät asiakirjat ovat salassa pidettäviä, ellei tietojen luovutukseen ole saatu oppilaan/huoltajan kirjallista yksilöityä lupaa tai jokin säännös oikeuta tietojen antamiseen.

Kun oppilashuoltotyössä käsitellään yksittäistä oppilasta koskevaa asiaa, asian käsittelyyn voivat osallistua ne oppilaan opetukseen ja oppilashuollon järjestämiseen osallistuvat, joiden tehtäviin oppilaan asian käsittely välittömästi kuuluu. Ratkaisu asian käsittelyyn osallistuvista tehdään kunkin käsiteltävän asian ja aiheen perusteella erikseen. Oppilaan huoltajan tai muun laillisen edustajan kirjallisella suostumuksella tai niin kuin laissa erikseen säädetään oppilaan asian käsittelyyn voi osallistua myös muita tarvittavia tahoja. (PoL 31a§) Kokkolalla on tähän käytössä lupakaavake (ks. intra).

Yksilökohtaisen oppilashuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada tosiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä opiskeluhuollon järjestämiseksi ja toteuttamiseksi. Lisäksi heillä on oikeus saada ja luovuttaa toisilleen sekä oppilaan opettajalle, rehtorille ja opetuksen järjestäjälle oppilaan opetuksen asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. (PoL 40§)

Salassa pidettäviä tietoja ovat:

- Tiedot oppilaiden ja heidän perheenjäsentensä henkilökohtaisista oloista (elintavoista, harrastuksista, perhe-elämästä, poliittisesta vakaumuksesta, yhdistystoimintaan osallistumisesta, taloudellisesta asemasta, terveydentilasta ja vammaisuudesta yms.).
- Tiedot tehostetun ja erityisen tuen antamisesta, opetuksesta vapauttamisesta, oppilashuoltoa koskevat asiakirjat, tiedot oppilaalle suoritetusta psykologisesta testistä tai soveltuvuuskokeesta sekä oppilaan koesuoritukset.
- Todistuksiin sisältyvät henkilökohtaisten ominaisuuksien arvioinnit. Muuten todistukset ovat julkisia.

4.3. Oppilashuoltokertomus (Efficassa)

Koululla on kahdelle koneelle asennettu Efficajärjestelmä. Ne ovat koulukuraattorin työhuoneen koneella ja erityisopettajan työhuoneen koneella. Käyttöoikeudet ovat koulumme henkilökunnasta molemmilla laaja-alaisilla erityisopettajilla ja koulukuraattorilla. Jos asiantuntijaryhmässä ei ole paikalla henkilöä, joka voisi kirjaamisen tehdä, voi vastuuhenkilö sopia huoltajan kanssa, että kirjaamisen voi tehdä joku muu, jolla on oikeus kirjata tietoja järjestelmään. Tällöin on syytä pyytää huoltajalta kirjallinen suostumus saada antaa kirjaajalle muuten häneltä salassa pidettävää tietoa. Jos tällaista sopimusta ei voida tehdä, on kirjaamisesta sovittava rehtorin kanssa erikseen.

Oppilashuoltakertomukseen (Efficään) kirjataan aikajärjestykseen:

- nimi, henkilötunnus, kotikunta sekä alaikäisen tai muutoin vajaavaltaisen opiskelijan huoltajan tai muun laillisen edustajan nimi ja yhteystiedot
- asian aihe ja vireille painija
- opiskelijan tilanteen selvittämisen aikana toteutetut toimenpiteet
- tiedot asian käsittelystä, kokoukseen osallistuneet henkilöt ja heidän asemansa, kokouksessa tehdyt päätökset, päätösten toteuttamissuunnitelmat sekä toteuttamisesta ja seurannasta vastaavat tahot
- toteutetut toimenpiteet
- kirjauksen pvm, kirjauksen tekijä ja hänen asemansa
- Oppilashuoltokertomuksen tietojen käsittelystä vastaa rekisterinpitäjänä opetuksen järjestäjä, joka määrää rekisterille vastuuhenkilön (vastaava kuraattori).

Oppilashuoltokertomukseen kirjattavien tietojen tulee olla totuudenmukaisia ja niiden kirjaamisessa tulee kunnioittaa asianosaisen psyykkistä koskemattomuutta. Kirjausten tulee liittyä kyseisen ammattihenkilön perustehtäviin.

Huoltajalla (ja lapsella) on oikeus nähdä oppilashuoltokertomukseen tehdyt kirjaukset. Ne voidaan tarvittaessa vaikkakin tulostaa heille.

Jos huoltaja ja tai alaikäinen lapsi/nuori haluaa nähdä häntä koskevat kuraattorin tai psykologin kirjaukset, tulee siitä tehdä henkilökohtainen kirjallinen pyyntö rekisterinpitäjälle (vastaava kuraattori tai koulupsykologi).

Lastensuojelulla on tiedonsaantioikeus Efficään kirjattuihin tietoihin ja ne tulee heille tarpeen tullen luovuttaa. Ulkopuolisen (esim. lastensuojeluviranomaisen) esittäessä pyynnön saada nähtäväkseen oppilashuoltokertomuksen tai kuraattorin kirjaukset, on hänen esitettävä vastaavalle kuraattorille kirjallinen pyyntö ja ilmoitettava perusteet tiedon saamiselle sekä lakipykälä minkä nojalla tietoa pyydetään.

Koonti asiakirjapyynnöistä esitellään kohdassa 4.4.

4.4. Koonti vastuista ja kirjaamismenettelyistä sekä pyynnöstä nähdä Efficän kirjaukset

	Koollekutsuja/puheenjohtaja	Kirjaaminen	Kirjaamisvastuu
Oppilashuoltoryhmä OPHR	Rehtori	Muistiot julkisia henkilökunnalle (OneNote)	Rehtori
Pedagogisen tuen ryhmä	Koordinoiva erityisopettaja / rehtori	Wilman tukilomake ja Primus	Rehtori/koulusihteeri
Asiantuntijaryhmä	Luokanopettaja/ ainelehtori Erityisopettaja/ kuraattori/ terveydenhoitaja	Effica	Sovitaan erikseen (kuraattori, EO, Kelto, terveydenhoitaja tai psykologi)

Ulkopuolisen (esim. viranomaisen) oppilashuollon asiakirjapyynnöt

Mihin välilehteen pyyntö kohdistuu	Pyyntö osoitettava	Pyynnön muoto	Tiedon luovuttaja
------------------------------------	--------------------	---------------	-------------------

Oppilashuoltokertomus	Vastaava kuraattori	Kirjallinen	Vastaava kuraattori
Koulukuraattorin kirjaukset	Vastaava kuraattori	Kirjallinen	Vastaava kuraattori
Koulupsykologin kirjaukset	Koulupsykologi	Kirjallinen	Koulupsykologi
Oppilasterveydenhuollon kirjaukset	Johtava lääkäri	Kirjallinen	Johtava lääkäri

Koulun henkilöstö voi tarvittaessa konsultoida vastaavaa kuraattoria asiakirjapyyntöistä.

4.5. Todistaminen oikeusprosessissa ja oppilasta koskevien tietojen antaminen

Oikeudessa todistaminen on kansalaisvelvollisuus. Opettaja voi saada pyynnön tulla todistamaan oikeusprosessissa työnsä puolesta. Pyyntö todistamisesta toimitetaan aina kirjallisen haasteen muodossa. Ennen haasteen vastaanottamista ei tule, eikä tarvitse tehdä mitään. Haasteen saavuttua, tulee työntekijän olla yhteydessä yksikkönsä esimieheen ja varmistaa todistamiseen liittyviä asioita. Esimies voi tarpeen vaatiessa olla yhteydessä kaupungin lakimieheen.

Opettajalta saatetaan pyytää myös erilaisia kannanottoja ja mielipiteitä mahdollisissa oppilaita tai perheitä koskevissa riitatilanteissa esim. huoltajuuskiistat, oppilaan huostaanotto, sijoitus. Näiden tietojen antamisessa tulee noudattaa äärimmäistä harkintaa ja huomioida viranhaltijan salassapitoa ja vaitiolovelvollisuutta koskevat säädökset.

5. Oppilashuoltotyön ja lastensuojelun yhteistyö

5.1. Yleistä

Koulun oppilashuoltotyötä tekevät voivat vaihtaa lain edellyttämällä tavalla tietoja lastensuojeluviranomaisten kanssa. Koulun oppilashuoltoryhmän jäsenet ovat velvollisia antamaan lastensuojelun pyytämät tiedot oppilaan koulunkäyntiin liittyen. Kutsuttaessa lastensuojelun viranomaisia yksittäisen oppilaan asiantuntijaryhmän kokoontumiseen, tulee lupa läsnäoloon saada huoltajalta ja tulee käyttää lupalomaketta (ks. intra).

5.2. Kouluhenkilökunnan ja esiopetuksen tekemät lastensuojeluilmoitukset

Kaikilla koululla ja esiopetuksessa työskentelevillä henkilöillä on lain edellyttämä velvoite tehdä ***tuen tarpeen selvitys yhteistyössä huoltajien kanssa tai lastensuojeluilmoitus*** (Is-ilmoitus), jos saavat tietoonsa lapsen hoidossa tai huolenpidossa ilmenevän sellaisia seikkoja, jotka edellyttävät lastensuojelutarpeen selvittämistä. Tällaisia seikkoja voivat olla esim. lapsen heitteillejätto, lapsen pahoinpitely tai seksuaalinen hyväksikäyttö, niiden epäily tai muita puutteita tai osaamattomuutta, joka vaarantaa lapsen hyvinvoinnin. Lastensuojelua ja poliisia voi konsultoida oikeasta menettelytavasta. Koulun oppilashuoltoryhmä ei tee koskaan Is-ilmoitusta. Sen tekee aina joku henkilö.

Avoimen toimintakulttuurin ylläpitämiseksi Is-ilmoituksen tekijän on syytä tiedottaa asiasta huoltajille, ellei ilmoituksen katsota aiheuttavan vaaraa lapselle. Jos tilanne ei ole akuutti, huoltajaa tulee tiedottaa jo siinä vaiheessa, kun ilmoituksen tekemistä harkitaan.

Lastensuojeluilmoitukset tehdään virka-aikana Kokkolan lastensuojelun päivystyspuhelimeen (044-7809173).

6. Oppilashuoltosuunnitelman toteutuminen ja seuranta

Oppilashuoltosuunnitelmassa kuvataan toimenpiteet suunnitelman toteuttamiseksi ja seuraamiseksi. Näitä ovat seurannasta vastuussa oleva taho koulussa, seurattavat asiat ja käytettävät menetelmät tietojen kokoamiseksi sekä seurannan aikataulu. Oppilashuoltotyötä tulee arvioida vuosittain (omavalvonta).

Torkinmäen koulussa oppilashuoltosuunnitelman toteutumisesta ja seurannasta vastaa koulun oppilashuoltoryhmä.

Vuosittain päivitetään oppilashuoltosuunnitelman seuraavat osiot:

- Koulun käytössä olevat oppilashuollon palvelut/resurssit (luku 1.2.)
- Oppilashuoltohenkilöstö: Oppilashuoltoryhmä ja pedagogisen tuen ryhmä ja koulun oppilashuoltohenkilöstöön kuuluvat henkilöt (luku 1.4.)
- OPHR:n tehtävät ja kokoontuminen (luku 2.2.)

Oppilashuoltosuunnitelman toteutumista seurataan vuosittain seuraavien toimenpiteiden avulla:

- Oppilaiden poissaolomäärät luokittain (vastuu: rehtori)
- Oppilashuoltoryhmän kokoontumiskerrat ja muistiot (vastuu: rehtori)
- Pedagogisen tuen ryhmän kokoontumiskerrat (vastuu: rehtori/erityisopettaja)
- SoPu-tiimin selvittämien tapausten määrät (vastuu: erityisopettaja(/kuraattori))
- Kriisiryhmän kokoontumiskerrat (vastuu: rehtori)
- Kohdan 2.3. toimenpiteiden seuranta (vastuu: rehtori)